

Onderwerp Gecombineerde aanbiedingsbrief begroting 2019 - voorjaarsbrief

Steller L.J. Huis in 't Veld

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 83 02 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk 7459530

Datum 18-04-2019 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Op 5 februari werd het Coalitieakkoord voor de nieuwe gemeente Groningen gepresenteerd: *Gezond, groen, gelukkig Groningen*. Dit akkoord vormt de basis voor de begroting.

Het uitgangspunt voor uw college is het vergroten van leefkwaliteit voor al onze inwoners. Die leefkwaliteit is niet voor iedereen gelijk; deze ongelijkheid verkleinen en het liefst opheffen is een belangrijke drijfveer voor de komende collegeperiode. Dat betekent dat we verbindingen moeten leggen tussen verduurzaming, woningbouw, gezondheid, welzijn en groen. Ook het vergroten van de werkgelegenheid, talentontwikkeling en activering naar een vorm van werk benoemen we als speerpunten.

Het Coalitieakkoord is gemaakt tegen de achtergrond van een spannende financiële situatie. Het handelingsperspectief om te komen tot een sluitende begroting 2020 is daarmee lastig en weerbarstig. Vooral het substantiële structurele tekort in het sociale domein (zorgkosten, BUIG) in combinatie met de fysieke investeringsopgave zijn hier debet aan. Daarnaast hebben we te maken met nieuwe financiële ontwikkelingen en knelpunten.

In deze aanbiedingsbrief nemen we u mee hoe we tot een sluitende begroting 2019 hebben kunnen komen en geven we ook een doorkijk voor komende begrotingen.

Nadere uitwerking van de vijf sporen

Wij onderscheiden in het Coalitieakkoord vijf sporen, die wij nu verder uitwerken. De vijf sporen moeten ons helpen om de ambitie van gelijkwaardigheid en verbinding te verwezenlijken.

1. De mens centraal - sociaal maatschappelijke opgaven

Om een goede leefkwaliteit voor al onze inwoners te bereiken, werken we op het schaalniveau van wijken, buurten en dorpen. In de wijkvernieuwingswijken werken

we samen met bewoners en partners aan een aanpak om de gezondheid te bevorderen en de armoede terug te dringen. De aanpak schuldenpreventie intensiveren we.

De tekorten op de budgetten in het sociaal domein vullen we aan én we zetten in op terugdringing van die tekorten. We maken een beweging van zorg naar preventie, van problematiseren naar normaliseren. Door vooraf en preventief te investeren, combineren we inhoudelijke verbeteringen met financieel resultaat. Zo verbeteren we de hulp met de Ondersteuners Jeugd & Gezin en de aanpak van de gestapelde problematiek bij gezinnen.

We willen de ondersteuning vanuit de Stichting WIJ goedkoper organiseren: meer als spil in het netwerk en in de wijk die de hulpvraag zo goed mogelijk kan adresseren. Streven is daarbij een gedifferentieerde werkwijze per wijk, buurt of dorp.

Goed onderwijs is essentieel voor de toekomst van onze kinderen. We willen hen een goede start geven en de effecten van armoede en ongelijkheid verkleinen. Met scholen maken we afspraken over het tegengaan van segregatie, net zoals we segregatie proberen tegen te gaan door wijkontwikkeling en diversiteit aan woningtypen in bestaande en nieuwe woonwijken. Ook het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs helpt bij het tegengaan van segregatie.

De samenwerking tussen zorg en veiligheid gaan we verder uitwerken en versterken. Zowel op casusniveau als op wijkniveau moeten meldingen, kennis en expertise uitgewisseld worden. Zo kan beter bepaald worden welke zorg, voorzieningen en interventies nodig zijn om ernstige zorg – of veiligheidskwesties te voorkomen. Deze uitwisseling wordt eenvoudiger doordat veiligheid nu expliciet onderdeel is van de gebiedsteams. Bovendien zijn casustafels geformeerd.

2. Groningen actief.

Werk, scholing en activering hebben prioriteit. Ook de tekorten op de uitkeringsgelden (BUIG) nopen tot actie. Een nieuw werkprogramma met investeringen vooraf in positief, individueel maatwerk moet ervoor zorgen dat meer mensen profiteren van de economische groei en een baan vinden. Bovendien voorkomen we onnodige instroom en onnodig lang gebruik van de bijstand. Voor mensen die nauwelijks een kans maken op de arbeidsmarkt experimenteren we de komende vier jaar met de basisbaan binnen verschillende sectoren, bijvoorbeeld ondersteunende taken in de wijk. Met de basisbaan willen we ook deze mensen perspectief bieden.

Het actieprogramma sociaal ondernemen gaat ondernemingen faciliteren die bijdragen aan maatschappelijke doelen, zoals het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen die moeilijk aan de slag komen, duurzaamheid en circulariteit en sociale samenhang.

3. Herwinnen openbare ruimte

Onze inwoners en bezoekers moeten zich gelukkig voelen in de wijken en de dorpen. Dat stelt hoge eisen aan onze verblijfskwaliteit: we stellen wandelen,

fietsen, spelen, ontmoeten en groenbeleving centraal. We gaan onder andere aan de slag met de binnenstad, het winkelcentrum Paddepoel en de huidige parkeerruimte.

We werken aan een robuuste, groene, goed onderhouden en toegankelijke openbare ruimte waar plek is voor iedereen; een openbare ruimte die beleefd kan worden, ontmoeting stimuleert en uitnodigt tot bewegen en sporten. In 2019 maken we allereerst een Groenplan, waarmee we vanaf 2020 gericht inzetten op klimaatadaptatie met meer groen, ruimte voor water en bescherming van de ecologie. We onderzoeken hoe we vorm kunnen geven aan een Groeninvesteringsfonds naast of in combinatie met het Groencompensatiefonds. We verhogen het onderhoudsniveau door extra inzet op onkruidbeheersing en het opruimen van zwerfafval.

In 2019 doen we de stresstest klimaatadaptatie voor Haren – die van Groningen en Ten Boer zijn al klaar – en maken vervolgens een gemeentebreed uitvoeringsplan.

We streven naar een autoluwe gemeente en een emissievrije binnenstad. We ondersteunen het herwinnen van de openbare ruimte met een Leidraad Openbare Ruimte, die we in 2019 gaan maken. Deze Leidraad verwerken we meteen in de plannen voor de Eemskanaalzone (Stadshavens), het Suikerfabriekterrein, de wijkvernieuwingswijken en de binnenstad.

4. Energietransitie & Wijkvernieuwing

Groningen is landelijk gezien dé energieprovincie en een voorbeeld voor anderen. Om de ambitie van CO₂-neutrale gemeente in 2035 te halen, hebben we het programma Groningen geeft Energie ontwikkeld. We willen dat bewoners zich mede-eigenaar voelen en profiteren van de energietransitie. Daarom stimuleren we bewonerscollectieven en lokale coöperaties. De energietransitie zien we als motor van de wijk- en dorpsvernieuwing: inhoudelijk, organisatorisch en financieel liggen hier grote kansen voor slimme combinaties. Uitgangspunt is draagvlak en betaalbaarheid voor bewoners.

In 2019 starten we met het aardgasvrij maken van de wijken Paddepoel en Selwerd. Samen met bewoners maken we energieplannen voor al onze wijken en dorpen; met corporaties maken we afspraken over de verduurzaming van de woningvoorraad. De energieplannen voor Selwerd, Indische Buurt/De Hoogte, Beijum en De Wijert zijn onderdeel van de integrale wijkvernieuwingsplannen; deze gaan nu richting uitvoering.

Ook in de – aan de versterking gerelateerde – dorpsvernieuwingsopgave Ten Post, Ten Boer en Woltersum streven we naar mede-eigenaarschap van bewoners. Aan dorpsstafels worden gezamenlijk plannen gemaakt.

Het gebiedsgericht werken is samen met het wijkwethouderschap een waardevolle werkwijze gebleken. We continueren deze werkwijze en breiden uit met twee dorpswethouders: we werken dichtbij én met bewoners en partijen actief in dorp en wijk.

5. Groningen ontwikkelt zich

Om onze concurrentiepositie te versterken en de verwachte groei van de bevolking, werkgelegenheid en bezoekersaantallen op te vangen, moeten voorzieningen van hoge kwaliteit zijn. Dat geldt voor onderwijs op alle niveaus, voor een woningaanbod in alle segmenten, voor de bereikbaarheid, voor sport en cultuur. De werklocaties, de kenniseconomie en de binnenstad zijn bepalend voor ons vestigingsklimaat. Het Akkoord van Groningen met de kennisinstellingen inclusief het MBO is een belangrijk samenwerkingsverband, evenals de arbeidsmarktregio Groningen. We stellen in 2019 een nieuw economisch programma op.

In het woonprogramma streven we naar een diverser woningaanbod in bestaande wijken, dorpen en op de nieuwe ontwikkellocaties, waaronder de Reitdiepzone, het Suikerfabriekterrein en de Eemskanaalzone (Stadshavens). We baseren ons programma mede op het lopende woonwensenonderzoek. Een belangrijk deel van de – te versnellen – woningbouwproductie is gericht op sociale huur en jongerenhuisvesting.

Het programma binnenstad komt steeds meer op stoom. Bijzondere aandacht krijgt de positie van de voetganger, het aantrekkelijker maken van de Grote Markt en de verbinding met de Nieuwe Markt, het nieuwe stadsplein met het Groninger Forum dat dit jaar opengaat. We maken een start met de revitalisering van het stadhuis en onderzoeken de herontwikkelingsmogelijkheden van de Grote Markt noordzijde.

In het programma verkeer en vervoer werken we aan de grote projecten Zuidelijke ringweg (Aanpak Ring Zuid) en het stationsgebied (Groningen Spoorzone).

We starten met het aangekondigde onderzoek naar een verkeerscirculatieplan met als doel een vermindering van het autogebruik en een verbetering van de leefkwaliteit en de openbare ruimte.

Als onderdeel van het herwinnen van de openbare ruimte voeren we onze parkeervisie uit: we actualiseren de parkeernormen voor auto en fiets. Daarnaast starten we de discussie over de afstemming van het parkeerbeleid van Groningen, Haren en Ten Boer, mede als onderdeel van de beleidsharmonisatie fase 2.

Cultuur en sport zijn naast talentontwikkeling en individuele ontplooiing belangrijk voor de aantrekkingskracht van onze gemeente. Wij blijven dan ook impulsen geven aan de cultuursector zoals broedplaatsen, ateliers en Kunst op Straat. Ook evenementen dragen bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente, wijk en dorp en bevorderen de sociale cohesie. We introduceren de cultuurhopper en onderzoeken de mogelijkheden van een cultuurpas. Daarnaast kennen we – op uw verzoek – subsidie toe aan Urban House, het Noordpoolorkest en Prime.

We werken verder aan de planvoorbereiding voor de huisvesting van Vrijdag en de Oosterpoort. In 2019 komen we met een nieuwe kadernota cultuur.

We stimuleren extra sportmogelijkheden in de openbare ruimte. We ondersteunen het bewegingsonderwijs, de verenigingen en 'Sport Verbindt' door cofinanciering van breed inzetbare combinatie-functionarissen (rijksregeling). Wij zetten hen ook in als buurtcoaches. We zorgen voor meer geld in het co-investeringsfonds sport, zo

kunnen we noodzakelijke investeringen doen in accommodaties, waaronder de vervanging van kunstgras.

Financiële vertaling van de vijf sporen in de begroting

In de gemeentebegroting 2019 wordt een eerste uitwerking gegeven van het Coalitieakkoord en de vijf sporen. Het financieel perspectief is opgebouwd uit het meerjarenbeeld 2019-2022 (niet beïnvloedbare posten) en de opgaven en hervormingen zoals benoemd in het Coalitieakkoord. Voor de gemeentebegroting 2019 is het financieel perspectief uit het coalitieakkoord geactualiseerd op basis van de laatste inzichten en relevante ontwikkelingen.

In bijlage 1 bij het raadsvoorstel gemeentebegroting 2019 zijn alle actuele opgaven en hervormingen weergegeven. Daarnaast is in de gemeentebegroting 2019 aan het begin van ieder programma onder het kopje 'relevante ontwikkelingen' het nieuwe beleid verwoord, op basis van intensiveringen, hervormingen en de af te sluiten maatschappelijke akkoorden.

Het geactualiseerde financiële perspectief is in onderstaande tabel samengevat en vergeleken met de stand uit het coalitieakkoord. Ook na actualisatie is er sprake van een sluitend financieel perspectief.

Coalitieakkoord	2019	2020	2021	2022	Saldo
<i>Meerjarenbeeld</i>	-9.890	3.630	5.900	9.510	9.150
<i>Saldo intensiveringen en hervormingen</i>	9.930	-3.630	-6.610	-8.840	-9.150
Financieel perspectief in coalitieakkoord	40	0	-710	670	0

Begroting 2019	2019	2020	2021	2022	Saldo
<i>Actueel meerjarenbeeld</i>	-9.728	4.334	6.616	10.263	11.485
<i>Actueel saldo intensiveringen en hervormingen</i>	9.728	-4.334	-6.616	-10.263	-11.485
Actueel financieel perspectief in begroting	0	0	0	0	0

<i>Vershil meerjarenbeeld</i>	162	704	716	753	2.335
<i>Vershil saldo intensiveringen en hervormingen</i>	-202	-704	-6	-1.423	-2.335

Actualisatie financieel perspectief

De actualisatie van het meerjarenbeeld leidt per saldo tot een voordeel van afgerond 2,3 miljoen euro ten opzichte van het Coalitieakkoord. Er is sprake van een nadeel door de noodzakelijke aanpak van de essentaksterfte (*zie onder*). Daar staat tegenover dat de jaarlijkse storting in een voorziening afkoopsommen graven vervalt (afwikkeling vindt plaats in de gemeenterekening 2018). Tot slot valt het voordeel op de bestuurskosten als gevolg van de herindeling hoger uit.

De actualisatie van de intensiveringen en hervormingen leidt per saldo tot een nadeel van afgerond 2,3 miljoen euro. We concluderen dat het noodzakelijk is om een aantal extra investeringen te doen om de bedrijfsvoering op orde te houden en te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving (*zie onder organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering*). Daarnaast blijkt het niet mogelijk om een andere systematiek toe te passen voor het verstrekken van SVN leningen.

De aanvullende opgave bedraagt circa 12,1 miljoen euro voor de periode 2019-2022. Voorgesteld wordt de aanvullende opgave te dekken door een deel van het resultaat bij de jaarrekening 2018 in te zetten (4,4 miljoen euro), de taakstelling op de organisatie te verhogen (totaal 3 miljoen euro) en eenmalig een aanvullende onttrekking te doen aan het weerstandsvermogen (2,4 miljoen euro). Het resterende saldo van 2,3 mln. euro kan worden gedekt uit de ruimte in het meerjarenbeeld.

Noodzakelijke aanpak van essentaksterfte

Sinds 2010 worden we helaas geconfronteerd met essentaksterfte. In Groningen heeft onderzoek uitgewezen dat van de ruim 17.000 bomen de helft is aangetast. Om de veiligheid van de openbare ruimte te garanderen, moeten we in 2019 945 essen kappen en 4000 bomen extra snoeien. We verwachten dat het aantal aangetaste essen de komende jaren stijgt en dat we nog eens 6860 bomen moeten kappen.

De kosten voor kappen, snoeien en inspecteren voor de jaarschijven 2019-2022 nemen we op in het meerjarenbeeld. De financiële consequenties van de herplant betrekken we bij de begroting 2020.

Invulling taakstelling Coalitieakkoord

De afgelopen periode is invulling gegeven aan de resterende financiële opgave uit het Coalitieakkoord voor de periode 2019-2022 (totaal 7,3 miljoen euro). Daarvoor hebben we kritisch gekeken naar de verwachte besteding van de middelen uit het coalitieakkoord in 2019 (*zie ook extra investeren door te faseren*).

Weerstandsvermogen

Gelet op de grote opgave accepteren we voor de kortere termijn een ratio van minimaal 80%. Op basis van de laatste inzichten komt de ratio in 2019 uit op 105%. In de jaren daarna zal de ratio dalen naar 99% in 2020 en 97% in 2021 en 2022. Daarbij hebben we rekening gehouden met de effecten van het Coalitieakkoord en de mogelijke risico's die daaruit voortvloeien. We streven aan het eind van de coalitieperiode naar een weerstandsvermogen van 100%. Verder blijven we oog houden voor het aandeel van de reserves in het weerstandsvermogen.

Begroting 2019 Weerstandsvermogen	2019	2020	2021	2022
Beschikbaar weerstandsvermogen (A)	106.814	110.716	113.275	115.792
Benodigd weerstandsvermogen (B)	101.776	111.869	116.930	118.991
Ratio (A/B*100%)	105%	99%	97%	97%
Afwijking t.o.v. ratio 1,0	5.038	-1.153	-3.655	-3.199
Ratio in rekening 2017	108%	101%	103%	103%
Verhouding hard/ totaal	35%	35%	36%	37%
Reserves in het weerstandsvermogen	35.636	39.538	42.097	44.614

Extra investeren door te faseren

Ondanks de beperkte financiële ruimte is het ons gelukt om te blijven investeren. Wij hebben scherpe, inhoudelijke keuzes gemaakt en kunnen u een sluitende Ontwerpbegroting 2019 presenteren. We hebben gekozen voor een aantal bezuinigingen met daarnaast investeringen die de inhoudelijke lijn ondersteunen en zich later terugverdienen. De hervormingsmaatregelen doen in onze optiek geen afbreuk aan onze ambities en de woon- en leefsituatie van onze inwoners in de wijken en dorpen.

We beseffen dat de grenzen van bezuinigingsmogelijkheden in zicht zijn. Om onze ambities te financieren hebben we grondig naar ons bestedingspatroon gekeken. Wij vroegen ons af of we alle beschikbare gelden ook daadwerkelijk in 2019 nodig hebben of dat we nader kunnen faseren. We kunnen concluderen dat deze faseringsmogelijkheden er zijn binnen het geheel aan beschikbaar te stellen budgetten voor de lopende programma's, de te continueren investeringsbudgetten en de bestemmingsvoorstellen met betrekking tot het rekeningresultaat 2018. Zo zijn bijvoorbeeld voor de uitvoering van projecten in 2019 zorgvuldige participatie- en besluitvormingsprocessen nodig, die de nodige tijd kosten. Bovendien ontbreekt het soms aan beschikbare capaciteit, in de gemeentelijke organisatie, in de marktsector en bij de maatschappelijke instellingen.

Met deze faseringen geven we invulling aan de financiële taakstelling uit het Coalitieakkoord en de aanvullende dekkingsopgave als gevolg van de actualisatie van het financieel perspectief. Dankzij deze faseringsmogelijkheden zijn extra bezuinigingen, bovenop de aangekondigde hervormingen in het Coalitieakkoord, niet nodig. Wel hebben we de hervormingen van de taken van de organisatie met 1 miljoen euro per jaar verhoogd.

Continuering intensiveringsbudgetten

Omwille van de continuïteit handhaven we de bestaande intensiveringsbudgetten die nauw aansluiten bij de door ons geformuleerde doelen en ambities. De middelen gaan jaarlijks hun weg vinden naar de programma's en opgaven. Zo worden bijvoorbeeld de middelen voor 'Werken' ingezet voor activering, begeleiding naar werk, Kansen in Kaart en de Sociale Werkvoorziening (SW).

Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering

De gemeente wordt gemaakt door de mensen die er wonen en werken, actieve maatschappelijke organisaties, ondernemers en kennisinstellingen. We kunnen onze ambities alleen verwerkelijken in nauwe samenwerking en verbondenheid met onze inwoners en partners. Wij willen dan ook over de belangrijkste opgaven maatschappelijke akkoorden sluiten.

De nieuwe coalitie hecht meer dan ooit aan verbinding van fysieke en sociale thema's. Dat betekent dat we naast integraal en gebiedsgericht vooral opgavegericht werken. Investeren in een goede relatie met onze inwoners en partners en samen werken aan de opgaven van onze gemeente is ook investeren in de gemeentelijke organisatie. In een organisatie die wendbaar en flexibel is.

Opgavegericht werken betekent een andere manier van organiseren, sturen en misschien zelfs een andere manier van begroten. Het centraal stellen van een aantal opgaven bevordert integraliteit, samenhang en effectiviteit van gemeentelijk beleid.

In 2019 starten we met het opgavegericht werken. Wij doen dat langs zes strategische opgaves die een vertaling zijn van de sporen uit het Coalitieakkoord:

1. De mens centraal (o.a. welzijn, jeugd, gezondheid en zorg)
2. Groningen Actief (o.a. onderwijs, arbeidsmarkt, werk & inkomen, economie)
3. Leefkwaliteit en openbare ruimte (o.a. kwaliteit van de leefomgeving, klimaatadaptatie, openbare ruimte, parkeren, sport & bewegen)
4. Organisatieontwikkeling, gebiedsgericht werken, democratische vernieuwing (o.a. dienstverlening, integraal gebiedsgericht werken, programma college en raad)
5. Versterking, vernieuwing en energie (o.a. energietransitie, wijk- en dorpsvernieuwing, Nationaal Programma Groningen)
6. Vestigingsklimaat (o.a. economie, wonen, bereikbaarheid, cultuur)

Technologische ontwikkelingen en veranderende verwachtingen van de maatschappij vragen om continue aanpassing van onze gemeentelijke organisatie. Ook de digitalisering van de samenleving heeft een grote impact op ons als gemeente. Het vraagt om een grotere rol van data in de taakuitvoering, de noodzaak van innovatie en biedt mogelijkheden voor een transitie naar gemeentebrede en overheidsbrede dienstverlening. We gaan vanaf 2019 aan de slag met een visie op digitalisering en dienstverlening.

Informatie delen en verrijken zijn belangrijke thema's. Om dat te kunnen, moet de basis op orde zijn. Ook gezien de naderende implementatie van de Omgevingswet, waarvoor we middelen moeten blijven reserveren. We investeren eveneens in de digitalisering van archiefbestanden en de transitie van Documentatie & Informatievoorziening (DIV) en hebben we de bezuinigingstaakstelling op ICT-voorzieningen teruggedraaid. Modernisering van ICT-voorzieningen is immers van groot belang gezien de huidige ontwikkelingen.

Ook op andere organisatiethema's hebben we extra middelen gereserveerd, onder andere voor reorganisatie en onderhoud van het Vastgoedbedrijf, huur Oosterboog en I&A en huisvesting van de WIJ organisatie. We dachten dat we vanaf 2018 konden besparen op onze uitvoeringsorganisatie door de vorming van een gemeenschappelijke backoffice Inkomen. Deze is echter pas in 2021 operationeel; de besparing kan pas dan ingeboekt worden.

Handhaving

We verruimen de capaciteit voor toezicht en handhaving in de openbare ruimte. De prioriteit ligt bij de jeugdboa's met een toegespitste aanpak van problematische groepen die overlast veroorzaken. Ook breiden we onze taken rond veiligheid, toezicht en handhaving uit met extra formatie bij de inspectie rond ondermijning en het Bibob- en Damoclesbeleid.

Doorkijk naar volgende begrotingen

In dit kalenderjaar willen we het Coalitieakkoord verder verfijnen en doorvertalen naar de begrotingen vanaf 2020. Voor de nader gefaseerde en uit te werken projecten/activiteiten moeten we gezamenlijk – college en raad – de gewenste financiële ruimte creëren en de kaders afspreken. Ook komen nieuwe ontwikkelingen en actuele knelpunten op ons af waarop we een antwoord moeten hebben. Tegelijkertijd kunnen nieuwe ontwikkelingen ook voor kansen zorgen. Wat heeft het rijk ons bijvoorbeeld te bieden?

De mogelijke effecten worden, voor zover bekend, opgenomen in ons nieuwe financiële perspectief (Meerjarenbeeld 2020-2023) dat we op 10 juli 2019 met uw raad bespreken. We laten u dan ook de geactualiseerde basismonitor en wijkkompassen voor de gehele nieuwe gemeente zien. De basis hiervoor wordt gevormd door leefbaarheids- en veiligheidsenquêtes die we eind 2018 gemeentebreed hebben uitgezet. Wij presenteren uw raad een nieuwe ‘stand van gemeente’ met daarin de meest actuele cijfers en monitoringsresultaten.

Overigens is de basismonitor een dynamisch document, waarin nieuwe gegevens periodiek worden doorvertaald. U vindt de basismonitor op www.basismonitor-groningen.nl

Visie op de dorpen en het landelijk gebied

Eén van de nieuwe opgaven voor 2019 is het actualiseren van de vigerende omgevingsvisie. Het grondgebied van de voormalige gemeenten Haren en Ten Boer met hun dorpen en landelijk gebied worden onderdeel van deze integrale, met name ruimtelijke visie op de gehele gemeente. Daarin is ruim aandacht voor de identiteit, specifieke kwaliteiten, kansen en opgaven. Naast een visie op de dorpen ligt er een grote transitieopgave van het landelijk gebied. Wat zijn de ontwikkelingen in de landbouw? Hoe kan het de natuur en de diversiteit versterken? Bij de nadere uitwerking zetten we de participatietools in, die passen bij de nieuwe omgevingswet en de democratische vernieuwing.

Transformaties sociaal domein – in discussie met het Rijk

We spannen ons op diverse manieren in voor extra financiële middelen van het Rijk. Daartoe loopt in VNG-verband een drietal lobby's op basis van aangenomen moties die door Groningen zijn ingediend. Over de uitkeringsgelden (BUIG) en het bijbehorende advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) verwachten we binnenkort meer duidelijkheid. De verwachtingen over een aangepast verdeelmodel en compensatie zijn echter niet hooggespannen.

De tweede lobby gaat over de toekomstbestendigheid van het zorgstelsel tegen de achtergrond van de dreigende onbetaalbaarheid van de nationale zorgkosten. De sturingsmogelijkheden aan de voorkant – preventie dus - staan daarin centraal, zowel aan rijks- als gemeentezijde.

De derde lobby gaat over tekorten in de Jeugdzorg en Wmo met herbezinning op de achterliggende brede verdeelmodellen. De motie zet in op een door het kabinet gefinancierde voorziening om ernstige tekorten voor de jaren 2018-2020 op te vangen. Op dit moment loopt ook hier onderzoek naar de sturingsmogelijkheden en vinden onderhandelingen plaats over een hoger macro-verdeelbudget, waarin

rekening gehouden wordt met cao-kostenstijgingen en een toename van het aantal indicaties. We verwachten meer duidelijkheid over de Jeugdzorg, Wmo en de omvang van de rijksbijdragen in de mei-circulaire. De resultaten vertalen we in juni/juli in ons financieel perspectief 2020-2023.

Binnen de Wmo wordt landelijk ook gewerkt aan een nieuw verdeelmodel voor Beschermd Wonen, Begeleid Wonen en Maatschappelijke Opvang. Onzeker is hoe dit verdeelmodel voor Groningen gaat uitpakken. De gemeenten in Noord- en Oost-Nederland met Groningen als mede-initiatiefnemer hebben een brief naar de verantwoordelijk bewindslieden gestuurd om hun zorgen kenbaar te maken.

Ook is er nog steeds discussie over het abonnementstarief per 1 januari 2020¹. Wij dragen actief bij aan een nieuwe rijksmonitor. Daarin wordt gekeken of door de lagere eigen bijdrage een toestroom aan aanvragen plaatsvindt. Is dat het geval, dan zal het Rijk de gemeenten moeten compenseren.

Inburgering en LVV

Vanaf 2020 krijgt de gemeente weer een sterkere regierol bij de inburgering en integratie van statushouders. Dit jaar bereiden we ons voor. Daarnaast is op 1 april 2019 in Groningen een pilot voor de Landelijke Vreemdeling Voorziening (LVV) gestart. Daarmee wordt de bestaande bed-bad-brood voorzieningen stap voor stap omgevormd. Doel van deze opvangvoorziening is om een duurzame oplossing te vinden voor migranten zonder recht op verblijf in een Rijksopvang. Het Rijk bekostigt deze pilot.

Nationaal Programma Groningen (NPG)

Op 11 maart 2019 is met de ondertekening van de bestuursovereenkomst – onder voorbehoud van goedkeuring van raden en staten – een start gemaakt met het Nationaal Programma Groningen. Het NPG moet het perspectief bieden waar de regio recht op heeft: een toekomstbestendig en leefbaar gebied. In 2019 beginnen we met de uitvoering van lokale en thematische programma's. Gemeenten in het aardbevingsgebied kunnen in 2019 ieder alvast voor 15 miljoen euro aan projecten financieren.

Nationale Omgevingsvisie/Woondeal

Op 9 januari 2019 sloten we een Woondeal met het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Gezamenlijk constateren we dat Groningen een grote druk op de woningmarkt kent. De verwachte woningbehoefte (20.000 woningen tot 2030) willen we vooral binnenstedelijk faciliteren in een aantal ontwikkelzones: Suikerfabriekterrein, Eemskanaalzone (Stadshavens), Reitdiepzone, Oosterhamrikzone en buiten-stedelijk met name in Meerstad. Zo kunnen we niet alleen voldoen aan de grote vraag, maar houden we ook het landelijk gebied open en groen en stimuleren we duurzame vormen van mobiliteit.

¹ Inkomensonafhankelijk moet iedereen dan een vaste, lage eigen bijdrage betalen. Dit betekent dat anders dan voorheen hogere inkomens nu ook een beroep kunnen doen op gemeentelijke voorzieningen: een forse kostenstijging van de Wmo.

Het Rijk hecht in de Nationale Omgevingsvisie veel belang aan een toereikend en energieneutraal woningaanbod, bereikbaarheid en duurzame mobiliteit en een aantrekkelijke klimaatbestendige leefomgeving. Vanuit dit perspectief onderzoeken we gezamenlijk de mogelijkheden voor versnelling van de woningbouwproductie. Ook zijn afspraken gemaakt over de beschikbaarheid en kwaliteit van een betaalbaar woningaanbod en aanpak van excessen als gevolg van de krappe woningmarkt.

Daarnaast wil de minister samen met Groningen met een integrale aanpak de leefbaarheid van onze vier wijkvernieuwingswijken aanpakken. Deze aanpak past bij de nationale doelen zoals het bestrijden van onderwijsachterstanden en een beter perspectief op werk. Groningen en de minister streven met de afspraken in de Woondeal naar een meerjarig partnerschap dat in 2019 verder wordt uitgewerkt.

Klimaatakkoord en energietransitie

Op 13 maart 2019 zijn de doorrekeningen van het klimaatakkoord gepresenteerd. Mede op basis van deze doorrekeningen vragen we het rijk in G40-verband om beheersing van de woonlasten voor onze inwoners en om een zorgvuldige implementatie. Daartoe moeten voor gemeenten voldoende middelen beschikbaar komen om hun coördinerende en verbindende rol goed uit te kunnen voeren.

Vanuit Gronings perspectief zien we goede aanknopingspunten met de beleidsaccenten van het rijk. Door het Rijk wordt bijvoorbeeld serieus nagedacht over het uitbreiden van de Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++ regeling). Er bestaat een kans dat daaruit de ontwikkeling van warmtenetten mogelijk wordt. Dat kan betekenen dat we met de drie experimenteerwijken Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen verder vooruit kunnen. Deze wijken kunnen als pilot voor het rijk dienen.

Circulaire economie

De mondiale Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OECD) is in februari 2019 op bezoek geweest voor een diepgaande analyse van de kansen voor een circulaire economie in de provincie Groningen waaronder onze gemeente. Naar verwachting komt de rapportage rond de zomer. Op basis hiervan gaan we in het najaar met een programma circulaire economie aan de slag. Hier liggen ook kansen voor het nieuwe werkprogramma rond activering.

Verdere opgaven voor de begroting 2020 en verder.

We gaan nadere plannen voorbereiden voor een aantal grootschalige voorzieningen, waaronder de Oosterpoort, Kardingse en nieuwbouw van Iederz. Belangrijk aandachtspunt is de professionalisering van onze vastgoedportefeuille, de omgang met ons kernvastgoed en de maatschappelijke accommodaties. We continueren de aanpak van de kunstgrasvelden.

Verder spelen de komende jaren extra opgaven binnen het beheer en onderhoudsprogramma, met name in de laatste jaarschijf 2022. We noemen het grootonderhoud en de vervangingsopgave. Ook op andere plekken vraagt de infrastructuur om aanvullende maatregelen en vernieuwing.

Onze bedrijfsvoering moet met zijn tijd mee. Organisatieontwikkeling als uitvloeisel van de benoemde hervormingsmaatregelen en de daarmee verband houdende takendiscussie gaan onvermijdelijk leiden tot extra frictiekosten. De Omgevingswet vraagt de komende jaren om een continue inzet. Uit de cijfers van 2018 blijkt dat het Noordelijk Belastingkantoor er nog niet in slaagt om zijn doelstellingen te behalen. Maatregelen hiervoor worden op dit moment in beeld gebracht.

Tot slot

Wij nodigen u uit om op basis van deze doorkijk, de geschetste ontwikkelingen en de benoemde opgaven tijdens de begrotingsbespreking in mei 2019 met nadere opvattingen en oplossingsrichtingen te komen. Dan kunnen we voor de jaarschijf 2020 een scherpe, sluitende begroting presenteren.

Overigens: vanaf de zomer volgen we weer de reguliere begrotingsplanning. Dit betekent dat we in het najaar de begroting 2020 opstellen waarna de raadsbehandeling volgt in november.

Voorjaar 2020 volgt dan de jaarrekening 2019. Vlak voor de zomer 2020 presenteren en bespreken we de voorjaarsbrief begroting 2021 en het financieel perspectief voor de jaren 2021-2024.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Diana Starmans

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.